

De Duurzame Poldersamenleving

Een uitgave van de Pioniers van de Toekomst

VOEDSELPIONIERS

FAIRTRADE

SYMPOSIUM

PIONIERS VAN DE TOEKOMST

ENERGIEPIONIERS

CLEANTECHPIONIERS

EVENEMENTEN

samen aan de slag voor een houdbare toekomst

www.pioniersvandetoekomst.nl

**LEES
VERDER**
wat we samen
kunnen bereiken

'PIONIERS VAN DE TOEKOMST IS EEN BEGRIP GEWORDEN'

PIONIERS VAN DE TOEKOMST

Wat tien jaar geleden als een beweging vanuit de samenleving begon, is uitgegroeid tot een invloedrijk, overkoepelend scherm voor duurzame initiatieven in Noordoostpolder.

"In het begin moesten we onze hulp aanbieden", zegt Henk Tiesinga, voorzitter van de stichting Pioniers van de Toekomst, "tegenwoordig worden we gevraagd. We zijn door de jaren heen een begrip geworden, zowel bij de inwoners en het bedrijfsleven als overheden".

Op 10 november 2010 hield 'MOK Grensverleggend' een symposium in de Bantsiliek in Bant met als gastspreker topeconoom Herman Wijffels. Hij sprak over 'De grote uitdagingen van deze tijd: klimaat, voedsel, armoede en oplossingen voor een duurzame en mondiale samenleving'. Het betekende de conceptie van de stichting Pioniers van de Toekomst. "We zagen mensen die avond naar huis gaan met een blik van:

"Hier moeten we wat mee doen, maar wat en hoe? Toen hebben we tegen elkaar gezegd: 'Dan gaan we helpen.' " 'We' waren naast Henk Tiesinga de grondleggers Tity Kuiken en Jessie de Lange. En 'helpen' omvatte in eerste instantie bewustzijnsbevordering wat betreft duurzaamheid en verbinden van initiatieven. "Maar partijen zoals het Millenniumplatform en Natuur en Milieu Noordoostpolder waren voor een deel met hetzelfde bezig en wilden graag aanhaken. Toen zijn we opgeschaald naar Pioniers 2.0, een

verbreding naar faciliteren en zonodig (tijdelijk) participeren in projecten."

Themagroepen

Twee van de vier thema's waarin de pioniers een overkoepelende, dienende rol willen spelen, zijn uitgebouwd: voedsel en energie. "We hebben ook altijd gedacht aan 'zorg' en 'natuur/groen'. Maar ondersteuning is op die the-

we zijn voor iedereen toegankelijk, mits het meerwaarde brengt

ma's nu niet nodig. Mocht dat in de toekomst echter nog eens ontstaan, dan staan we daar open voor. We zien nu bijvoorbeeld zorgcoöperaties in de dorpen ontstaan. Als daar polderbreed een verbindende overkoepeling nodig is, dan zouden wij daar een rol in kunnen spelen. Maar we

moeten een toegevoegde waarde hebben, dat is ons leidmotief."

De pioniers hechten tevens aan hun onafhankelijke positie. "We kunnen prima met partijen sa-

menwerken, zoals de gemeente, de Rabobank en Mercatus. Daar zijn we ook blij mee, maar de beweging komt van onderop en we blijven zelfstandig. Dat betekent ook dat we niet aan alles mee-

doen waar we vanuit de samenleving voor gevraagd worden. We zijn geen actiegroep en politiek neutraal. We willen voor iedereen toegankelijk zijn." |

Henk Tiesinga, Voorzitter Pioniers van de Toekomst

Meer weten over de Pioniers van de Toekomst? Scan de code.

THEMAGROEP EVENEMENTEN

Elly van Wieren, bureaumedewerker Pioniers van de Toekomst:

Wacht niet af, maar haak aan om mee te bouwen aan het toekomstbestendig maken van de Noordoostpolder!

Elly van Wieren is nu ruim twee jaar werkzaam als bureaumedewerker van de PvdT. Elly is de spin in het web en de verbindende schakel tussen de verschillende themagroepen. Zij is ook de enige betaalde kracht binnen

de Pioniers. "Ik ben nu ruim twee jaar werkzaam in deze functie en voel me als een vis in het water. Als geboren polderbewoner draag ik de omgeving een warm hart toe en help graag actief mee om dit prachtige gebied door te

geven aan toekomstige generaties. Daarom is het goed vooruit te kijken hoe de polder er over een aantal jaren uit kan zien. Of het nu gaat om duurzame energiebronnen, eerlijk voedsel, of een leefomgeving waar alle generaties het naar de zin hebben en niemand zich buitengesloten voelt. Ik vind met name het erfgoed van deze polder belangrijk, met als doel deze te behouden. Mijn drijfveer is dat ieder op zijn eigen manier iets kan bijdragen aan het behouden en verduurzamen van deze prachtige leefomgeving. Dat kan ook in eigen dorp, wijk, straat, huis, of gewoon door te doen."

"De pioniers bieden daarvoor tal van mogelijkheden en ieder hoeft

niet op dezelfde manier aan te haken. Ik verzorg zelf de communicatie en administratie voor de stichting en maak onderdeel uit van de themagroep evenementen. In een normaal jaar organiseren we activiteiten in de polder om de verschillende themagroepen te ondersteunen. Door corona kan dat nu opeens niet. We moeten nu kijken naar andere vormen van communicatie. Om de jongere polderbewoner aan te spreken start gelijktijdig met het verspreiden van deze krant ook een digitale mediacampagne. We werken samen, naast andere partners, met de gemeente Noordoostpolder. De pioniers brengen daarbij de verschillende thema's onder de aandacht. Duurzame energie, het streven

naar CO₂-neutraal en eerlijk en betaalbaar voedsel zijn daarin belangrijke speerpunten. Als pioniers willen we deze informatie bereikbaar en in begrijpelijke taal beschikbaar stellen voor alle inwoners van de Noordoostpolder. Ik doe dan ook graag een oproep aan juist de jongere inwoners van de Noordoostpolder een bijdrage te leveren aan het vormgeven en toekomstbestendig maken van de eigen woon- en leefomgeving. Wacht niet af en haak aan. De verschillende themagroepen hebben vast ook iets voor jou in petto!"

Voor meer informatie e-mail naar info@pioniersvandetoekomst.nl Elly van Wieren
Klaas Eeuwema |

Elly van Wieren

'PASSIE EN VOLHARDING PIONIERS IS ONGEKEND'

"Ik benoem het vaak in ontmoetingen die ik heb met andere bestuurders. Wij hebben hier een stichting die zich met een ongekenne gedrevenheid en vasthoudendheid inzet om allerlei duurzame initiatieven van de grond te krijgen." Wethouder Anjo Simonse, die duurzaamheid/energietransitie in zijn portefeuille heeft, is lovend over de Pioniers van de Toekomst. "Zij zetten met hun projecten wel een omwenteling in gang."

Simonse noemt als voorbeeld de Akker van de Toekomst. "Daar ben ik erg van onder de indruk. De pioniers laten zien hoe je vanuit de gangbare landbouw, met een nieuwe manier van gewas-

sen telen, meer dan alleen milieuwinst kunt behalen." De rol die de gemeente bij dergelijke ontwikkelingen speelt is niet groot, merkt hij op. "De gemeente kan aanjagen, faciliteren en partijen

bij elkaar brengen, maar de pioniers vullen dat zelf in. Als ze bij ons komen zijn de plannen vaak al in wording en zit onze rol voornamelijk in kennis en financiën beschikbaar stellen."

Energieneutraal

De gemeente heeft een taakstelling wat betreft CO₂-reductie en energieneutraliteit en neemt een voortrekkersrol in het vergroenen. Zo liggen de daken van de gemeentelijke gebouwen vol met zonnepanelen voor de eigen energievoorzieningen. En per jaar worden zo'n 500 lantaarnpalen in de gemeente vervangen door led-verlichting. Ruim 40 procent van het energieverbruik in Noordoostpolder wordt momenteel duurzaam opgewekt. "Ook bij de inwoners moet er in de komende

begin met energie besparen en je huis te isoleren

jaren veel gebeuren om energieneutraal te worden. De huizen moeten uiteindelijk van het aardgas af. Dat wordt een geleidelijk proces. Maar het is belangrijk om niet te wachten." De wethouder roept inwoners op om snel aan de slag te gaan met verduurzamen: "Begin met energie besparen. En je huis te isoleren. Dat scheelt in

gemeente
NOORDOOSTPOLDER

de portemonnee en helpt direct de CO₂-reductie. Het Energieloket kan je daarbij helpen met tips en adviezen".

Afvalscheiding

Om de burgers mee te krijgen in de transitie is de stichting Pioniers van de Toekomst van grote waarde. Bewustzijnsbevordering is een van de belangrijkste doelstellingen van de stichting. Wat Simonse betreft valt er nog veel winst te behalen op het gebied van afvalscheiding. "Laat ik voorop stellen dat we het met elkaar heel goed doen. We krijgen ook heel veel complimenten van andere gemeenten, want er wordt hier tachtig procent gescheiden. Maar dat betekent ook dat er nog steeds voor tonnen aan

circulaire materialen zoals textiel, gft, metaal en glas bij het restafval terecht komen en worden verbrand. Dus als je als burger iets wilt doen aan verduurzaming, ga dan vandaag nog je afval scheiden. Dat is de makkelijkste stap die je kunt zetten. Het levert geld op en je draagt bij aan een schonere omgeving." |

Anjo Simonse op het dak van de Bosbadhal waar 2.100 zonnepanelen liggen.

NETWERK ENERGIENEUTRAAL ONS MOTTO 'VAN-VOOR-DOOR DE POLDER'

Het Netwerk Energieneutraal bestaat uit meer dan 25 bedrijven en organisaties. Samen zetten we ons in om in 2030 als gebied energieneutraal te zijn en uiteindelijk fossielvrij te worden. Dat doen we door het ontwikkelen en uitvoeren van projecten, zoals:

Slimme Buitenweg

Krispijn van den Dries, projectgroep landbouw: "Ons project Slimme Buitenweg is bedoeld om te onderzoeken of we zonder verzwaring van het elektriciteitsnet toch optimaal gebruik kunnen maken van duurzame energie. In 2021 starten we het onderzoek met de Wageningen Universiteit, LTO Noord, netbeheerders en overheden". Meer informatie: www.ppsenergielandbouw.nl.

Samen isoleren we de Zuidert

Marc Reussing, projectgroep gebouwde omgeving: "Dit project helpt huiseigenaren bij het duurzamer maken van de woning. Het project startte eind 2019 en krijgt eind dit jaar een vervolg. We richten ons op het isoleren van woningen. Dat levert direct een positieve bijdrage aan de energierekening en is een eerste stap naar het verduurzamen van de woning". Het project wordt ondersteund door de provincie Flevoland.

Samenwerking energietransitie onderwijs en bedrijfsleven

Karin Pals, projectgroep gebouwde omgeving: "Samen met onder-

wijs en bedrijfsleven maken we afspraken over welk onderwijs in Noordoostpolder tot stand moet komen om te voorzien in de nieuwe behoeftes op het gebied van duurzaam wonen en werken". Het project wordt ondersteund door de provincie Flevoland.

Aardwarmte

Bram Bernhard, projectgroep glastuinbouw: "In Luttelgeest zijn we gestart met aardwarmte uit de grond te halen (geothermie). We verwachten dat we vanaf 2021 de kassen van diverse bedrijven daarmee kunnen verwarmen. Daarmee besparen we enorm op het aardgasgebruik".

Deelauto's

Jan Sipke Hulzinga, projectgroep mobiliteit: "Wij gaan in de Noordoostpolder elektrische deelauto's plaatsen. De start is in Emmeloord. Eind dit jaar hoort u hier meer over".

René Halsema coördinator: "Heeft u als ondernemer interesse om samen te werken aan projecten om onze polder energieneutraal te maken? Bel me op 06-51211697 of stuur een mail naar info@netwerkenergieneutraal.nl". |

Netwerk

STAP VOOR STAP NAAR AARDGASVRIJ

Woningen in Noordoostpolder aardgasvrij

Noordoostpolder moet van het aardgas af. Dat gebeurt niet van de ene op de andere dag. Je kunt zelf al wel de eerste stappen zetten richting aardgasvrij. Dat is slim, want we krijgen er allemaal mee te maken. In Nederland moeten, volgens de afspraken uit het Klimaatakkoord, alle woningen in het jaar 2050 aardgasvrij zijn. In de komende tientallen jaren moeten in onze gemeente bijna 20.000 woningen van

het aardgas af en op andere wijze worden verwarmd. In de Transitievisie warmte komt te staan hoe dorpen en wijken verwarmd gaan worden en welke het eerst aan de beurt zijn.

Wat kan ik nu al doen?

Bereid je alvast voor op aardgasvrij wonen. Want welk alternatief

er ook in jouw wijk komt, energie besparen is sowieso nodig. Isoleer je huis waar het kan, zorg voor betere ventilatie met minder tocht en laat alvast slim leidingen of stroomdraden trekken. Energiebesparen is maatwerk en geen twee huizen zijn hetzelfde. Wil je weten met welke verbeteringen je jouw huis energiezuiniger en duurzamer kunt maken? Of wil je samen met je buren een initiatief starten? Het Energieloket Noordoostpolder kan je daarbij helpen.

In Nederland moeten alle woningen in het jaar 2050 aardgasvrij zijn

MEEDENKEN HOE EN WANNEER JE WIJK VAN HET GAS GAAT

Volgend jaar maakt de gemeente een Transitievisie warmte. Daarin komt een tijdpad wanneer wijken van het aardgas afgaan. Dit maakt de gemeente samen met onder andere de netbeheerder en wooncorporatie Mercatus. Vooraf geeft de gemeenteraad ambities en uitgangspunten aan. Inwoners worden vanaf het begin betrokken bij dit proces. Het gaat dan om onderwerpen als:

- betaalbaarheid,
- keuzevrijheid,
- ontzorging in het proces,
- eigen initiatieven.

Brrrr...
De decembermaanden komen eraan. Is uw huis goed geïsoleerd?

Maak nu kans op een gratis warmtescan. Kijk op energieloketflevoland.nl/warmtescan

Woonwaarde omhoog,
energierkening omlaag.
energieloket noordoostpolder helpt!

INITIATIEF VAN ENERGIEK NAGELE VAN START

Acht woningen aan de Ring en het voormalig schoolgebouw De Acht in Nagele gaan binnenkort van het gas af. Op de daken van de woningen komen slimme warmtecollectoren die in de zomer de

warmte opwekken en opslaan in een ondergrondse seizoensbuffer. Lees meer over dit project op: www.energieknagele.nl

Waar betaal ik het van?

Op verbeterjehuis.nl zie je meteen wat het kost, wat het oplevert en welke subsidies, hypotheek en duurzaamheidsleningen beschikbaar zijn in Noordoostpolder.

Een voorbeeld is de Subsidie energiebesparing eigen huis. Voor het isoleren van je dak, spouwmuur, gevel, vloer en glas kun je ongeveer 20 procent subsidie krijgen. **Tot 31 december 2020 kun je tijdelijk zelfs meer subsidie krijgen.**

Geld nodig? Met de energiebespaarregeling kun je tegen een gunstige rente een lening afsluiten voor energiebesparende

maatregelen zoals dak-, vloer- en gevelisolatie, isolatieglas en zonnepanelen.

Met inwoners uit de wijk aan de slag

Eind 2021 is de Transitievisie warmte klaar. Dan hebben we ook een beeld in welke wijk we het eerst willen beginnen en op welke termijn. Samen met wijkbewoners kijken we welke warmtevoorziening de voorkeur heeft. En we spreken af wanneer de wijk wordt afgesloten van het aardgas. Stap voor stap, wijk voor wijk werken we zo de komende tientallen jaren toe naar een aardgasvrije Noordoostpolder. |

WAT STAAT ER IN DE TRANSITIEVISIE WARMTE?

- Stapsgewijs tijdpad naar aardgasvrij.
- Kansrijke energievoorzieningen per wijk.
- De meest betaalbare en duurzame technische oplossing.
- Een voorlopige planning wanneer welke wijk aardgasvrij wordt.

COLOFON

Oplage	30.000
Tekst	Margé Hof Publicaties en Klaas Eeuwema
Redactie	Pioniers van de Toekomst
Foto's	Pioniers van de Toekomst, tenzij anders vermeld
Ontwerp	Mijnvormgever.nl
Druk	NDC mediagroep

Meer weten? Ga naar www.pioniersvandetoekomst.nl

© Pioniers van de Toekomst | Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door printouts, kopieën, of op welke andere manier dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Meer weten over de Pioniers van de Toekomst? Scan de code.

DUURZAME TROONREDE BASIS VOOR VIRTUEEL SYMPOSIUM

SYMPOSIUM

“Het symposium heeft altijd een belangrijke rol gespeeld binnen de aandachtsgebieden van de pioniers.” Taco Buissant des Amorie, vanaf de beginperiode bij de pioniers betrokken, vertelt: “We zochten een manier om onze motieven en gedachtegoed kenbaar te maken. Toen ontstond al snel het idee om symposia te organiseren”. De themagroep blikt terug op thema’s die vaak op de actualiteit vooruitliepen en hierop nog niet hebben ingeboet.

Bewustzijn bevorderen is een primair doel van de Pioniers van de Toekomst. “Duurzaam gedrag ontstaat als we ons bewust worden van het feit dat ons dagelijks handelen invloed heeft op anderen en onze omgeving. Hoe minimaliseren we negatieve effecten van onze levenswijze. Effecten die vandaag ontstaan, maar die vaak ver strekken in ruimte en tijd.” Het jaarlijks terugkerende symposium rondom 10 oktober - ooit uitgeroepen tot Dag van de Duurzaamheid - is bedoeld om toehoorders hierover aan het denken te zetten. “In de hoop dat deze groei van bewustwording ook leidt tot actie.”

Niet alleen het onderwerp dat aan bod komt, maar ook de opzet van het symposium wisselt per jaar. De oriëntatie op mogelijke onderwerpen begint bijna een jaar voordat het symposium plaatsvindt. “De uitdaging hiervan is om een pakkend onderwerp te vinden, dat én actueel is én van toepassing is op onze Noordoost-

polder. De opzet van het symposium is dusdanig dat we trachten weg te blijven van de politiek en niet moralistisch zijn in de uitdraging. We proberen juist een transparant en evenwichtig beeld te schetsen over een specifiek onderwerp. Hierbij kiezen we zowel de spreker als de locatie met zorg, bedoeld om het onderwerp te versterken.”

Duurzame Troonrede

Omdat er dit jaar geen symposium kan worden gehouden, geeft de symposiumgroep met deze pagina een overzicht van symposia van de afgelopen jaren. “Het is aardig om te zien dat we met de onderwerpen waar we al vele jaren mee bezig zijn, nog steeds inhaken op de actualiteit.” Ze dragen daarmee meteen een thema aan wat een symposium voor dit jaar had kunnen zijn.

De symposiumgroep nodigt iedereen uit kennis te nemen van de ‘Duurzame Troonrede’ van dinsdag 1 september 2020, uitgesproken door hoogleraar Jan Jonker. “Hij presenteert ‘zeven breekijzers’ die moeten bijdragen aan een meer duurzame en

Dankwoord voor de symposiumgroep in 2018. V.l.n.r.: avondvoorzitter Jetze Kempenaar, Henk Ferbeek, Tity Kuiken, Taco Buissant des Amorie, Roos Menkveld, Ilse Gnodde en Jan Steffens.

menswaardige maatschappij. Zijn citaat ‘We staan misschien wel ongewild op een kruispunt. De pandemie is, hoe pijnlijk ook, een ‘blessing in disguise’, een geluk bij een ongeluk’, geeft de noodzaak aan waar we nu voor staan.”

Het zal de lezer niet ontgaan dat Jonker’s oproep tot actie doorklinkt in alle symposia die de symposiumgroep hebben georganiseerd. “Dit is een mooi moment

om ook in de Noordoostpolder de discussie aan te gaan over de zeven transitiemechanismen en met name welke rol wij als Noordoostpolder hierin kunnen betekenen. Wij dagen iedereen uit om kritisch te kijken naar de toekomst vanuit het oogpunt dat we de aarde op dit moment te leen hebben. De twee vragen die wij nog hebben zijn, welke mogelijkheid ziet u en wat gaat u doen met deze kennis?”

Scan de code voor een uitgebreid overzicht van alle symposia en de tekst van de ‘Duurzame Troonrede’.

Wij dagen iedereen uit kritisch te kijken naar de toekomst

VRIJWILLIGER AAN HET WOORD

Roos Menkveld, vrijwilliger symposiumgroep:

“Ik heb een groen hart voor alles wat leeft. Daarom draag ik graag lokaal mijn steentje bij om verder te verduurzamen”.

SYMPOSIA DOOR DE JAREN HEEN

CLEANTECH DENKT IN INNOVATIEVE OPLOSSINGEN

Op een vlak getrokken akker in de omgeving van Nagele vertelt Guido Mangnus vol enthousiasme over de pioniersgroep van 'Cleantech'. Als technische denktank van de Pioniers treden ze niet erg op de voorgrond. Iedere maand komt de themagroep bij elkaar om een volgende ontwikkelstap te zetten. Cleantech richt zich vooral op duurzame technische ontwikkelingen in en voor de Noordoostpolder, om verspilling te voorkomen.

De Cleantech-groep bestaat uit zeven leden, die op één of andere manier iets te doen hebben met techniek. Als bedrijfseigenaar in de mechanisatie, als engineer/ontwikkelaar of soms meer in de rol om buiten technisch gebaande paden te treden. Er is wel één duidelijk gezamenlijk doel. Dat is het versterken van kennis door de betere praktische oplossing te vinden.

Guido vertelt: "Een actueel voorbeeld wat ons de laatste tijd bezig houdt is het thema irrigatie. Niet voor niets dat akkers worden vlak gelegd om water zo goed mogelijk te benutten en te beheersen. Afgelopen jaren is het opeens een erg belangrijk onderwerp. In het voorjaar zie je op vele plaatsen de regenhaspels weer op de akkers verschijnen als deze te droog dreigen te worden. In de Noordoostpolder hebben we gelukkig ruim water voor handen. Maar als je goed kijkt zie je niet erg veel innovatie. Het principe bestaat nog steeds uit een regenhaspel met een kanon. Om al dat water te

verpompen is enorm veel energie nodig. Een vuistregel is dat iedere beregende millimeter tien euro per hectare kost. Als er per jaar 100 millimeter wordt beregend, is dat 1000 euro per hectare. Reken maar uit voor een gemiddeld bedrijf wat dit kost. Dat gaat om enorme bedragen en bedenk ook welke enorme hoeveelheden CO₂ daardoor in de atmosfeer wordt geblazen. Binnen Cleantech zijn we daarom aan de slag om te kijken hoe we met behulp van de waterkolom die buiten de dijken staat, een soort basisdruk kunnen benutten. En we kijken ook naar andere manieren van water geven. Zo kan water ook efficiënter worden benut. Daarom denken we na om met innovatie in combinatie met nieuwe technieken een mooie en bruikbare oplossing te creëren."

Een mogelijkheid is om met drip irrigatie aan de slag te gaan. "Het is allemaal nog niet zo eenvoudig als het lijkt. De gewassen op het land moeten voldoen aan strenge eisen. Zo mag je pootaardappe-

Guido Mangnus, Voorzitter Cleantechpioniers

len niet beregenen met oppervlaktewater. Dit vanwege een bacterie die in het oppervlaktewater kan zitten en bruinrot veroorzaakt. Het water wordt daarom opgepompt uit een bron waarin geen bacteriën zitten. Maar ook dat kost weer energie, met mogelijk kans op verzilting. Zo zijn er tal van uitdagingen. Het mooie is dat we in gesprek zijn met lokale partners, zoals AP Machinebouw uit Rutten. AP bouwt de regenhaspels waar we het hier over heb-

ben. Wat zou er mooier zijn om samen na te denken over deze volgende ontwikkelstappen. En dat we ergens een pilot zouden kunnen aanleggen om samen van te leren. Op deze manier leveren we als Cleantech een bijdrage aan een volhoudbare, duurzame landbouw in de Noordoostpolder. Want de landbouw is toch een van de belangrijke economische pijlers van dit gebied. Dat staat als een paal boven water." |

Meer weten? Scan de QR-code:

DUURZAAMHEIDSAWARD VOOR BERDI'S BOB

Met een overmacht aan stemmen hebben de broers Dirk en Rienk Bernhard met hun bedrijf Berdi in Nagele, de duurzaamheidsaward 2020 van Noordoostpolder gewonnen.

De duurzaamheidsaward, een initiatief van Pioniers van de Toekomst, is een publieksprijs. Iedereen kon nominaties indienen, waaruit door een onafhankelijke jury een top-3 is gekozen. Het publiek heeft vervolgens door online te stemmen de winnaar bepaald. Berdi werd genomineerd vanwege de door het bedrijf ontwikkelde methode voor biologisch onkruid-

beheer. "Wij vinden het een hele eer", zeggen de broers, "de award is een kroon op ons werk. Wij worden hierdoor gestimuleerd verdere duurzame stappen te ondernemen". "De investering die jullie gedaan hebben, getuigt van lef", prijst wethouder Anjo Simonse de ondernemers bij het uitreiken van de duurzaamheidsaward. "De award is jullie van harte gegund. Ik heb er alle vertrouwen in dat jullie de zaak doorontwikkelen. En dat we met elkaar tot een mooie duurzame samenleving komen."

Scan de code voor uitleg en een filmpje over BOB.

VRIJWILLIGER AAN HET WOORD

Sander de Wit, vrijwilliger themagroep Cleantech:

"Voor succesvolle innovatie is visie, creativiteit en vooral lef nodig"

BEWUST ETEN? BESTEL DE NOP BOX

De eerste NOP BOX staat in het teken van de Akker van de Toekomst. De box bevat de producten die daar geoogst zijn, te weten: rode bieten, aardappels, lupine- en veldbonen, uien en tot meel vermaalde tarwe en haver. Deze worden aangevuld met pompoenen van Boerderij aan de Dijk en - samen met recepten van restaurant Le mirage en Studio

TeGast - ingepakt bij Boerderij Groeizaam. Het gaat dus om allemaal houdbare streekproducten. Leuk om zelf mee aan de slag te gaan, maar ook leuk om cadeau te geven. De NOP BOX kan online worden besteld via:

www.pioniersvandetoekomst.nl

VOEDSEL TÈ BELANGRIJK OM NIET BIJ STIL TE STAAN

De taak van de themagroep voedselpioniers is bewustzijn creëren op het gebied van voedselproductie en -consumptie. Waar komt het vandaan, wat doet het met onze gezondheid, hoe wordt het verbouwd en hoe gebeurt dat in de toekomst? Deze en meer vragen worden uitgediept in projecten als Voedselbos Emmeloord, Akker van de Toekomst, de NOP BOX en educatieprojecten als smaaklessen, kookworkshops en proeverijen.

Voedselbos Emmeloord is op 8 oktober 2020 officieel geopend. Met behulp van naambordjes met QR-codes kunnen bezoekers zichzelf wegwijs maken in wat het voedselbos allemaal te bieden heeft.

"We zijn zelf nog steeds verbaasd over wat er hier in twee jaar gerealiseerd is", zegt projectleider Truus Vlaming. Afgelopen seizoen konden de eerste bessen al worden geplukt van de struiken en volgend jaar zullen ook de fruitbomen vrucht dragen. Daarnaast wordt er - met respect voor dat-

gene wat spontaan opkomt - van alles aangeplant wat eetbaar is, van wortels, knollen en kruiden tot hoogstamfruitbomen. Op een deel na - waarvan de opbrengst gebruikt gaat worden om het bos te onderhouden - mag iedereen wat oogsten voor eigen consumptie. Hoofddoelen zijn mensen dicht bij elkaar en bij de natuur te brengen.

Bezoekerscentrum

Naarmate het bos zich verder ontwikkelt, borrelen er educatieve en

creatieve ideeën op. Die kunnen in de loop van volgend jaar vanuit het gerenoveerde monumentale gebouw bij de ingang van het terrein georganiseerd worden. De ruimte wordt open ingericht voor multifunctioneel gebruik door de drie gebruikersgroepen IVN, Huttenbouw en Voedselbos. "Wij gaan het onder meer gebruiken als ontvangstruimte. We geven er workshops en met rondleidingen schenken we er koffie en thee." |

Projectleiders Digni van den Dries en Truus Vlaming bekijken de strokenteelt in het voedselbos.

Meer weten? Bekijk de website www.voedselbos Emmeloord.nl of scan de QR-code.

GEZOND ETEN KUN JE LEREN

Om jongeren bewust te maken van gezondheid en voedsel verzorgen de voedselpioniers onder meer smaaklessen. "Kinderen nemen wat ze leren, vaak mee naar huis", weet Colinde de Nijs. "Ik probeer ze dus te triggeren

door ze van alles te laten proeven en daarover met ze in gesprek te gaan." Leren eten begint thuis, dus willen de voedselpioniers ook ouders bereiken. Dat gebeurt onder meer via het educatieprogramma van FlevoMeer Bibliotheken en via verenigingen en peuterspeelzalen. Colinde de Nijs en Roelfien Wuestenenk verzorgen de lessen afzonderlijk, maar soms ook samen. "We hebben elk onze eigen insteek. Roelfien kijkt meer vanuit de medische kant op voeding en hoe te koken met restjes, dus meer vanuit de keuken thuis. En ik kijk vanuit scholen en de restaurantwereld op de consument. Dat vult elkaar goed aan."

VRIJWILLIGER AAN HET WOORD

Annemiek Vlaming, vrijwilliger themagroep voedselpioniers:

"Voedselpioniers past bij mij. Ik ben biologische boerin, maar heb culturele maatschappelijke vorming gestudeerd. Ik vind het leuk dat ik me op deze manier maatschappelijk kan inzetten".

AKKER VAN DE TOEKOMST GEËNT OP GANGBARE LANDBOUW

Op twee hectare land van een gangbaar akkerbouwbedrijf aan de Zwijnsweg in Ens is de eerste oogst binnengehaald van het project Akker van de Toekomst. Het project is voortgekomen uit het project 'Lasting Fields', gericht op de ontwikkeling van lichte, gerobotiseerde landbouwmachines. In het project de Akker van de Toekomst worden deze machines in combinatie met onbereiden beddenteelt en strokenteelt getest en gedemonstreerd. Het project is vervolgens ondergebracht bij de themagroep voed-

selpioniers van de Pioniers van de Toekomst om de samenleving te informeren en erbij te betrekken.

"Tussen gangbaar en biologisch bestaat nog een groot cultuurverschil", vertelt projectleider Digni van den Dries. "Maar we bemerken met dit project nu al meer belangstelling vanuit de gangbare landbouw. Mensen zijn nieuwsgierig of dit haalbaar is." De initiatiefnemers zijn zelf ook nieuwsgierig. "Het is nog geen gelopen race. Wij leren hier ook veel van." Ze willen met het project laten zien dat er binnen de landbouw veel te bereiken valt op het gebied van duurzaamheid. "Dat zal een iets hogere kostprijs tot gevolg hebben, dus moet je de samenleving meenemen in je verhaal, want die moet bereid zijn die iets hogere kostprijs op te brengen." |

FAIR TRADE VOOR HANDEL VAN VER WEG EN DICHTBIJ

Fair Trade, vijftig jaar geleden in Nederland begonnen, kreeg al gauw wereldwijde navolging. Noordoostpolder liep nationaal voorop. "We waren in de jaren '80 zelfs tweede in Nederland wat betreft de consumptie van fairtradekoffie", vertelt voortrekker Annie van Zwol. "We hebben veel bijgedragen aan bewustwording. Bij elk kopje koffie dat je drinkt, weet je dat er een kind van een koffieboer naar school kan."

Noordoostpolder heeft tijdens het kennismakingsbezoek van de koning en koningin op 19 juni 2013 het predikaat Fairtrade Gemeente gekregen. Het uitdragen hiervan is ondergebracht bij de Pioniers van de Toekomst. Voor die tijd had Wereldwinkel Emmeloord er al hard aan getrokken om fairtradeproducten gemeengoed te maken. "Al bijna 40 jaar, waarvan 23 jaar met een fysieke winkel", vertelt Van Zwol, namens de fairtradegroep van de Pioniers van de Toekomst. "Voor die tijd brachten we de producten bij de mensen thuis. We hadden in ieder dorp een contactpersoon die mensen belde of ze nog fairtradekoffie of -thee wilden bestellen."

mevrouw, hij wil olifantenpoep!

dat zijn vader meetroonde naar de wereldwinkel. "Die vader had geen idee. 'Mevrouw, hij wil olifantenpoep!', zei hij. Toen liet ik die boekjes zien die van olifantenpoep worden gemaakt. 'O, dan heeft hij toch gelijk', zei de vader en zijn zoonje stond te stralen, want hij kreeg zo'n boekje. Dat is toch prachtig! Ik had daar in de klas van dat jongetje over verteld en hij nam zijn vader mee naar de

winkel." Ook komen er regelmatig jongeren naar de winkel voor de fairtradedocholaderepen Tony's Chocolonely. "Je ziet dat ze dat toch bewust doen. Wij hebben meer soorten, maar de supermarkt is wat goedkoper omdat ze groter inkopen. Toch komen die jongeren ze hier kopen, omdat ze het verhaal erachter kennen."

Fairtrade food is al lang niet meer beperkt tot de wereldwinkel. "Wij zijn de motor geweest en het is mooi dat het inmiddels overal verkrijgbaar is." Maar voorlichting blijft nodig, vindt Van Zwol: "Op het gebied van non food is er nog wel een slag te maken".

Eerlijke handel

Met lezingen en stands op markten werd en wordt aandacht gevraagd voor eerlijke handel. "Naarmate de bekendheid toenam, werden we minder uitgenodigd voor lezingen voor volwassenen, maar we blijven wel aandacht vragen voor educatie over fair trade op scholen. We geven gastlessen en hebben leskisten samengesteld waarmee scholen zelf aan de slag kunnen." En dat beklijft, zo illustreert Van Zwol met de anekdote van het jongetje

Fairtrademarkt met bakwedstrijd op 25 mei 2019 in Emmeloord.

STREEKMARKT EN -MAP

De Pioniers van de Toekomst biedt met de digitale kaart 'ver weg en dichtbij' eerlijke handel in de breedte een platform. Hierop worden verkooppunten van fairtrade- en streekproducten en biologische producten in Noordoostpolder uitgelicht. Een aantal producenten staat tevens op de streekmarkt op het Kettingplein in Emmeloord. Deze wordt iedere zaterdag van 10.00 tot 13.00 uur gehouden.

Meer weten over papier van olifantenpoep of de ongelijke partjes van Tony's Chocolonely? Scan de code.

SCHRIJF JE IN VOOR 'HEEL NOP KOOKT (H)EERLIJK'

De fairtradegroep daagt je uit voor de receptwedstrijd 'Heel NOP kookt (h)eerlijk' waarin fairtradeproducten naast streekproducten centraal staan. Iedereen van jong tot oud mag meedoen. Belangrijkste voorwaarde is dat er een pompoen uit de Noordoostpolder in wordt verwerkt en zoveel mogelijk producten uit het fairtradeschap.

www.pioniersvandetoekomst.nl of afhalen bij de Wereldwinkel.

De hoofdprijs bestaat uit een luxe dinerbox én jouw gerecht tijdelijk op de menukaart van Restaurant Le mirage! De tweede en derde prijzen zijn manden met fairtradeproducten.

Agnes Olgers (l) en Annie van Zwol met ingrediënten voor een hartig en zoet recept.

OOK FAIR TRADE? LAAT HET ZIEN!

Agnes Olgers (l) overhandigt het fairtradebord aan Janneke Sterk en Joukje van der Heiden (r), vrijwilligers van Wereldwinkel Emmeloord.

De Pioniers van de Toekomst willen met een fairtradebord zichtbaar maken welke ondernemingen, organisaties of instellingen in Noordoostpolder fair trade een warm hart toedragen door fairtradeproducten te gebruiken of te verkopen. Wereldwinkel Emmeloord heeft het eerste bord in ontvangst mogen nemen en mag een volgende gegadigde

nomineren. De komende weken worden er dus in estafettevorm borden uitgereikt. Wilt u ook in aanmerking komen voor deze nominatie? Geef dan via info@pioniersvandetoekomst.nl door dat er bij u fairtradeproducten gebruikt, gegeven of verkocht worden en wie weet komt het bord naar u toe.

ENERGIEPIONIERS STEEKT ENERGIE IN DE POLDER

“Deze plek staat voor mij symbool voor verandering en nadenken over hoe dingen beter kunnen.” Peter Brouwer, voorzitter van de energiepioniers, staat bij de golfbaan aan het Friese pad bij Emmeloord. Hij wijst naar de afgedekte vuilnisbelt, daarnaast gangbare landbouw met zware machines en in de verte voortrazend verkeer over de A6. “Allemaal ontwikkelingen met gevolgen die om duurzame oplossingen vragen.”

De energiepioniers vervullen in de eerste plaats een maatschappelijke rol. Deze is gericht op meedenken, partijen bij elkaar brengen en de burger betrekken bij de transitie naar duurzame energie. “We organiseren en ondersteunen informatieve evenementen. En we zijn in de regio gesprekspartner bij allerlei vormen van overleg.” Vanuit die maatschappelijke positie ontstond de wens de in de regio opgewekte

groene energie ook hier te benutten, zodat de voordelen ook hier naar terugvloeien. “Met ‘energie van, voor en door de polder’,

energie van, voor en door de polder

willen we de cirkel rond maken.” Met dat doel is Energie Pioniers Noordoostpolder (EPN) opge-

richt, een zelfstandige coöperatie onder de paraplu van de Pioniers van de Toekomst.

EPN is aangesloten bij Energie VanOns (EVO), de overkoepelende energie-maatschappij van kleine uitsluitend groene coöperaties in Noordoost-Nederland. “EVO staat met een tien in de top van de duurzaamheidslijst. Daar kun je via ons klant van worden.” EPN ontvangt per aan-gebrachte klant vervolgens een bijdrage van EVO die ze in duurzame projecten in Noordoostpolder laat terugvloeien. Grijs gas compenseert EVO gedeeltelijk in boomplantprojecten in Afrika. “Wij gaan hier in Noordoostpolder bomen planten met de bijdragen die we van EVO krijgen. Daarmee vangen we CO₂ af. Samen met andere duurzame projecten die we met de bijdrage steunen, maken we de cirkel weer rond.”

Peter Brouwer

WIE STELT EEN DAK BESCHIKBAAR?

Het PCR-project in Marknesse ging 20 april 2017 officieel van start. EPN heeft in december 2017 een tweede project opgestart op het dak van de bibliotheek in Emmeloord. De wens is echter veel meer burgers te laten profiteren van deze mogelijkheid om mee te doen met de energietransitie. Vraag is dus welke onderneming of instelling een dak beschikbaar heeft voor dit doel.

DE BESTE TIPS VOOR ENERGIEBESPARING:

- Verwarming aan? Houd deuren en ramen dicht en ventilatieroosters open!
- Zet de verwarming één graadje lager en trek een trui aan of kruip knus met een kleedje op de bank.
- Hang geen gordijnen voor de verwarming en zorg dat er geen meubels voor de verwarming staan.
- Van 1 minuut minder lang douchen word je net zo schoon.
- Ontdooi de vriezer regelmatig.
- Schenk koffie na het zetten in een thermoskan.
- Zomers warm? Gebruik een ventilator in plaats van een airco.
- Vervang kapotte lampen en kies voor led-lampen als alternatief op gloeilampen en halogeenverlichting.
- Controleer of de pomp van de CV-ketel niet onnodig lang na draait, bijvoorbeeld 5 minuten in plaats van 2 uur.

Meer tips en inzicht in de besparing in Kwh en in geld vindt u op de Energie Bespaar Meetlat van het Energieloket. Scan de QR-code.

IK WIL POLDER-STROOM LEVEREN

VRIJWILLIGER AAN HET WOORD

Wiebren de Boer, vrijwilliger energiepioniers:

“Toen wij opgroeiden was er een overvloed aan grondstoffen, schoon water, gas en stroom. Afval kwam op één bult en zand erover. Maar nu staan we voor een energietransitie. Als bestuurslid van EPN probeer ik een steentje bij te dragen, zodat onze kinderen en alle die erna komen nog een leefbare aardbol houden”.

DOE MEE EN ONDERSTEUN EPN

Met meer leden, meer slagkracht, dus meer mogelijkheden om groene doelen te realiseren. Lid worden van coöperatie Energie Pioniers Noordoostpolder kan op drie manieren:

- door klant te worden van Energie VanOns;
- door mee te doen met een postcoderoosproject;
- door het kopen van aandelen.

“Waar het ons om gaat is, hoe de burger te laten profiteren van de energietransitie”, zegt voorzitter Peter Brouwer. “De overheid wil 50% burgerparticipatie, maar veel mensen hebben het geld niet om te participeren in grote wind- en zonneprojecten. Bij ons ben je echter al lid met een aandeel van 50 euro. Als lid heb je recht op inspraak en denk je mee over de doelen binnen de coöperatie.”

JA, IK WIL LOKALE ENERGIE

Adrie Dekker van SolarNU toonde bij de start van het PCR-project in Marknesse waar de zonnepanelen liggen.

Postcoderoosprojecten (PCR's) zijn bedoeld om mensen die zelf geen ruimte hebben voor zonnepanelen, letterlijk een dak te bieden. Iedereen die binnen het postcodegebied of de daaraan grenzende postcodegebieden woont, mag meedoen.

Broos van Oversteeg uit Blokzijl woont binnen de straal van het eerste PCR-project van Energie Pioniers Noordoostpolder. Voor hem was participatie een duurzame oplossing. “Toen we ons huis verbouwden, dachten we te zijner tijd zelf zonnepanelen te leggen. Maar dat duurde lang en waar moesten we ze neerleggen. Op een rieten dak is het niets. Tot we op een gegeven moment in de krant lazen over het opstarten van het postcoderoosproject in Marknesse. Dat was de eerste in de omtrek en daar zijn we bij ingestapt.”

Van Oversteeg wilde eerst de kat uit de boom kijken en kocht er tien. In een later stadium kocht hij er nog eens twintig bij, bij een project in De Wieden. “We zijn tevreden dat we het gedaan hebben. We konden zelf geen panelen leggen, maar zijn op deze manier toch slim en groen bezig. We hebben een warmtepomp en daardoor een redelijk hoog stroomverbruik, maar dat compenseren we door zelf stroom op te wekken via de PCR. Daarnaast is het ook nog eens financieel aantrekkelijk, omdat je van je aandeel in de opgewekte stroom in het PCR-project de energiebelasting terugkrijgt via je energieleverancier. De opgewekte stroom wordt verkocht en die opbrengst dekt de operationele kosten van het zonnedak. Na zo'n zeven jaar heb je de investering eruit en ga je erop verdienen.” Het project heeft een looptijd van vijftien jaar.

DUURZAME SAMENWERKING MET MAATSCHAPPELIJKE PARTNERS

Om haar maatschappelijke rol te kunnen vervullen is Stichting Pioniers van de Toekomst in eerste instantie afhankelijk van vrijwilligers die hun tijd en energie inzetten. Daarnaast van sponsors die ondersteuning bieden in geld en/of diensten. En de stichting werkt structureel samen met maatschappelijke partners, bedrijven en organisaties die gelijke doelen nastreven; verbintenissen die verder gaan dan geld alleen.

Rabobank

Rabobank Noordoostpolder-Urk is maatschappelijk partner van Pioniers van de Toekomst. "Waar de pioniers mee bezig zijn kun je bijna één-op-één op de thema's van onze coöperatieve pijler leg-

gen", licht directielid Corine Flipse de verbintenis toe. In deze regio focust de Rabobank op thema's als duurzame voeding en duurzaam wonen.

Voedseleducatie en -verspilling

"Zo staan wij bijvoorbeeld volledig achter de 'smaaklessen' van de voedselpioniers. Wij ondersteunen graag bij de zichtbaarheid

hiervan, want het is belangrijk kinderen spelenderwijs kennis te laten maken met smaakontwikkeling en gezond en duurzaam eten en koken." De bank zet zelf in op bewustwording rond voedselverspilling. Flipse: "Feit is dat we ongeveer eenderde van ons voedsel verspillen. Dit treft jeugd, maar zeker ook ondernemers. Daarom starten we in 2021 weer met de Horeca Food Waste Challenge, waarvoor we hopelijk ook in de polder bedrijven kunnen enthousiasmeren. De Food Waste Challenge 2019 heeft aangetoond dat daar veel winst te behalen is. Een aantal deelnemers heeft aangetoond dat besparingen van meer dan vijftig procent haalbaar zijn. Dit leverde voordeel op in kilo's, CO²-uitstoot én in euro's. Goed voor de wereld en goed voor de portemonnee."

Duurzaam wonen

De overgang naar schone energie in de Nederlandse woningmarkt is ook een belangrijk thema waarin Rabobank en de Pioniers van de Toekomst elkaar gevonden hebben. "De vraag is niet óf we duurzamer gaan wonen, maar

wanneer. Als bank stellen we alles in het werk om drempels weg te nemen. Dat doen we enerzijds door financieringsmogelijkheden te bieden die de realisatie van dergelijke ingrepen in je huis mogelijk maken. Anderzijds door mensen te wijzen op de geschikte momenten om een duurzame keuze te maken. Zoals een ander huis, gezinsuitbreiding of een verbouwing."

Maatschappelijke partners

Om invulling te geven aan duurzame ambities zoekt de Rabobank doelbewust contact met strategische maatschappelijke partners. Naast Pioniers van de Toekomst zijn dat het Netwerk Energieneutraal en de coöperatieve vereniging Energiek Nagele. "Door onze financiële dienstverlening, kennis en relevante netwerken te verbinden met de ambities van onze klanten en strategische partners, worden we samen duurzamer en sterker. Wij zijn er van overtuigd dat we door samenwerking de uitdagingen van deze tijd kunnen aanpakken." |

'SAMEN HEBBEN WE MEER SLAGKRACHT'

"Als woningcorporatie hebben we een maatschappelijke opgave en verantwoordelijkheid voor vandaag, maar ook voor de toekomst", zegt Ton Beurmanjer, directeur van woningcorporatie Mercatus.

"Wij kunnen heel veel doen in verduurzaming van woningen, in het bouwen van duurzame woningen en in circulariteit daarin. Maar als je de huurder daar niet in meeneemt, behaal je niet het gewenste effect. Dat werkt alleen als je informeert op een manier die aanslaat bij de bewoner."

Hergebruik

Mercatus is na de eeuwwisseling al begonnen met het verduurzamen van het woningbezit. "Daar zijn we een heel eind in, de meeste woningen hebben al wel een groen label. Onze opgave zit nu meer in hoe in nieuwbouw en renovaties gebruik te maken van circulaire materialen." Daarbij komt het accent te liggen op renoveren. "We zullen de komende jaren steeds kritischer worden in

wat nog valt te hergebruiken. We renoveren al heel veel en soms kiezen we voor sloop en nieuwbouw, maar daar moeten we echt een heel goede reden voor hebben."

Het afgelopen decennium is bij dergelijke keuzes bewonersparticipatie leidend geworden. "Zonder de stem van de bewoner kun je dat soort ingrijpende projecten niet doen." Beurmanjer spreekt van projecten waarbij een hele nieuwe schil om de woning wordt geplaatst. "De buitenkant pakken wij zodanig aan dat er een moderne, warme jas omheen zit." De bewoner kan tijdens de renovatie in zijn huis blijven wonen. "Dat is minder ingrijpend dan tijdelijk verhuizen en mensen zien zo van dichtbij welke maatregelen wij nemen om hun woonlasten te verla-

gen. Dus de energierekening gaat omlaag en wij laten het grootste deel van het voordeel bij de bewoner. Dat maakt mensen meer bewust van maatregelen die ze zelf nog kunnen nemen om te bezuinigen."

Bewustwording

Beurmanjer ziet daarin de rol die Mercatus en Pioniers van de Toekomst samen hebben als maatschappelijke partners. "Wij kunnen heel veel doen aan het energieverbruik van de woning, maar een deel van je energieverbruik is natuurlijk ook afhankelijk van je eigen gedrag. Samen met de pioniers zullen we meer slagkracht kunnen maken om de samenleving te betrekken en ons gedrag te vernieuwen." |

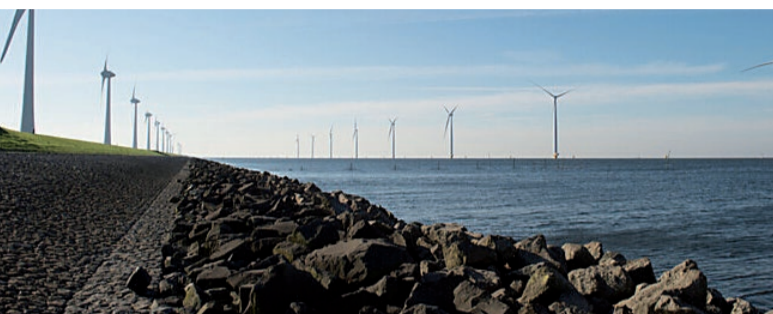
'WIJ ZIJN GEBAAKT BIJ HET STUK BEWUSTWORDING'

"Wij zijn gebaat bij het stuk bewustwording dat de pioniers nastreven." Dat zegt Anne de Groot, directeur Westermeerwind, over de motivatie om Pioniers van de Toekomst financieel te ondersteunen.

De windparken op en langs de dijken van Noordoostpolder zijn aangesloten op het landelijke net-

werk van Tennet. "Dat maakt dat de verbinding met de consument er niet direct is. Maar als mensen zich bewust zijn van energie, dan kijken ze ook met andere ogen naar die windmolens." Om de omgeving te betrekken heeft Westermeerwind leningen- en aandelenfondsen opengesteld voor iedereen in het gebied. De dorpen langs het IJsselmeer krij-

gen in samenwerking met de buurprojecten jaarlijkse bijdragen die ze besteden aan duurzame, maatschappelijke doelen. En de sponsoring van Pioniers van de Toekomst vindt De Groot min of meer vanzelfsprekend. "Dit is een mooie aanvulling om lokaal iets te ondersteunen wat heel dicht bij de doelstellingen van ons project ligt. We kunnen dan wel niet in fysieke stroom ondersteunen, maar hopen zo bij te dragen aan hun doel mensen energiebewust te maken." |

'VAN DENKEN NAAR DOEN'

Studio bij Luimes AV in Emmeloord. ©Klaas Eissens

"We weten allemaal wat er moet gebeuren om klimaatdoelen te behalen. Maar er zit een groot verschil tussen ideeën sparren en er iets mee doen. Dat de pioniers ook het doen in gang zetten, vind ik een reden om ze te steunen." Dat zegt Ronald Luimes, van Luimes AV in Emmeloord.

Luimes AV sponsort Pioniers van de Toekomst in diensten, onder meer door audio- en videoapparatuur beschikbaar te stellen bij

publieksevenementen. "In de evenementensector zijn wij best wel aanwezig qua stroomverbruik. Wij gaan dan ook bewust voor systemen die ic-technisch steeds schoner worden. Zo gebruiken we onder meer led-verlichting in showelementen en versterkers die hun energie opslaan en weer hergebruiken." |

'DAAR LEVEREN WIJ GRAAG EEN BIJDRAGE AAN'

Alle drukwerk, zoals deze bijlage en de websites van Pioniers van de Toekomst worden vormgegeven en deels gesponsord door Mijnvormgever.nl uit Emmeloord.

"Waar de pioniers mee bezig zijn, raakt ons allemaal", zegt Marius de Vries. "Milieubewustzijn zou vanzelfsprekend moeten zijn, maar dat is het niet. Daarom is het goed dat de pioniers ons blijven informeren. Als wij daaraan kunnen bijdragen met dat waar wij goed in zijn, dan doen we dat. We vinden het bovendien een mooie klus waarvoor we graag de huisstijl bewaken." |

Marius en Erik van Mijnvormgever.nl
©Michel van de Klooster

'HET PAST BIJ ONZE DUURZAME DOELSTELLINGEN'

GB Steel Group sponsort Pioniers van de Toekomst met een financiële bijdrage. "Ik vind het belangrijk dat dit soort organisaties er zijn. Het past bij onze duurzame doelstelling", zegt directeur Bob Soetekouw.

GB Steel Group omvat zes staalverwerkende bedrijven in Noord-Nederland, waaronder Kampstaal en Kamplacon in Emmeloord. "Wij verbruiken veel stroom voor de productie en gas om de productiehallen te verwarmen. Dus we hebben allerlei CO₂-uitstoot naar de wereld en dat proberen we

bewust te beperken. We hadden als doelstelling om tussen 2015 en 2020 37 procent CO₂ te besparen bij gelijkblijvende omzet. Inmiddels staan we boven de 50 procent. Dat was relatief eenvoudig te realiseren. Onze daken liggen vol zonnepanelen, overal brandt led-verlichting en de stroom die we inkopen is groen." Verdergaande CO₂-reductie zal vanuit de keten moeten komen. Zo heeft GB Steel Group samen met opdrachtgever Ballast Nedam een modulair systeem ontwikkeld voor een parkeergarage. "We hebben in Delft één element voor element afgebroken en ver-

©Pim van der Maden

volgens opnieuw opgebouwd in Amersfoort. Maar die ontwikkeling staat nog in de kinderschoenen." |

'DAT DOE JE GEWOON'

Sponsoring van een lokale stichting of vereniging hoeft wat betreft Henk Slump van Slump Catering & Events uit Bant geen naam te hebben. "Dat doe je gewoon."

Slump sponsort Pioniers van de Toekomst met diensten. Waar de pioniers een evenement of symposium organiseren, verzorgt Slump stoelen en serviesgoed en dergelijke. "Ik kan me goed in hun doelstellingen vinden. Ik heb ook wel symposia bijgewoond en die zijn interessant. Het is goed om andere visies te horen. Als ik daar met onze service een bijdrage aan kan leveren, zodat die evenementen gehouden kunnen worden, dan vind ik dat vanzelfsprekend." |

©Buurman Fotografie

'DAAR DOE IK GRAAG WAT EXTRA'S VOOR'

Margé Hof Publicaties uit Rutten ondersteunt de stichting Pioniers van de Toekomst bij het uitdragen van haar gedachtegoed met onder meer het schrijven van persberichten. De tekstschrijver licht toe: "Ik onderschrijf hun doelstellingen van harte, maar vond het soms wat wollig. Dus eenmaal ingelijfd, zag ik het als een uitdaging om klare taal te schrijven.

Dat blijkt geen probleem, want de pioniers ondersteunen meerdere concrete, duurzame en innovatieve projecten. En met een bevologenheid waar ik ook enthousiast van word. Daar doe ik graag wat extra's voor." |

WOORDZOEKER

L	A	A	R	T	U	E	N	E	I	G	R	E	N	E	
E	P	O	A	I	R	C	O	G	A	S	L	O	O	S	
N	W	I	J	I	G	N	I	R	A	P	S	E	B	E	W
E	D	U	B	B	E	L	G	L	A	S	L	N	A	E	
R	P	M	O	P	E	T	M	R	A	W	E	T	O	N	
G	N	I	M	R	A	W	R	E	V	R	E	O	L	V	
I	G	S	E	Z	L	S	I	K	G	R	N	T	R	E	
E	L	C	H	O	E	C	A	I	C	Z	A	E	E	N	
P	O	J	C	O	D	V	E	M	N	U	P	N	G	T	
I	E	I	J	U	S	L	L	D	E	E	I	E	E	E	I
O	I	S	O	L	A	T	I	E	K	N	N	R	N	L	
N	L	R	D	B	M	G	J	A	O	I	N	G	T	A	
I	A	O	E	O	P	B	A	D	K	G	O	I	O	T	
E	M	L	S	E	D	I	R	B	Y	H	Z	E	N	I	
R	P	T	I	E	T	I	C	I	R	T	K	E	L	E	

- AIRCO
- BAD
- BESPARING
- BIO
- CV
- DOUCHE
- DUBBELGLAS
- ECO
- EN
- ENERGIE
- ELEKTRICITEIT
- ENERGIELABEL
- ENERGIENEUTRAAL
- ENERGIEPIONIER
- GAS
- GASLOOS
- GLOEILAMP
- HYBRIDE
- IK
- ISOLATIE
- JA
- JIJ
- KOKEN
- LEDLAMP
- REGENTON
- SAMEN
- VENTILATIE
- VLOERVERWARMING
- WARMTEPOMP
- WATER
- WIJ
- ZONNEPANEEL
- ZUINIG
- ZO

Puzzel mee en win!

Streep alle zoekwoorden weg en maak van de overgebleven letters een woord. Stuur deze oplossing uiterlijk 15 november naar puzzel@energiepioniers-nop.nl, voorzien van uw naam, adres en telefoonnummer.

Maak kans op mooie prijzen! Onder de goede inzenders wordt als hoofdprijs verloten: een maatwerk

energieadvies voor uw woning t.w.v. € 420,00. Daarnaast wordt er 10x een NOP BOX verloten t.w.v. € 12,50.

Bovengenoemde prijzen worden beschikbaar gesteld door Energie Advies Emmeloord, Akker van de Toekomst en Energie Pioniers Noordoostpolder.

BESTEL DE NOP BOX

WEET WAT JE EET! DE NOP BOX BEVAT PURE, SMAAKVOLLE PRODUCTEN GETEELD DOOR LOKALE ONDERNEMERS, RECHTSTREEKS UIT DE POLDERGROND.

PIONIERS VAN DE TOEKOMST

WWW.PIONIERSVANDETOEKOMST.NL

ENERGIEPIONIERS

WWW.ENERGIEPIONIERS-NOP.NL

VOEDSELBOS EMMELOORD

WWW.VOEDSELBOSEMMELOORD.NL

Wilt u volgend jaar ook in dit rijtje? Meld u dan aan en ondersteun de Pioniers van de Toekomst.

vanuit een gedeelde doelstelling ondersteund door:

www.pioniersvandetoekomst.nl